

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-III-271/2019

Zagreb, 22. veljače 2023.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Branko Brkić, predsjednik Vijeća, te suci Andrej Abramović, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko i Goran Selanec, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenula Ljiljana Sinanović iz Poreča, na sjednici održanoj 22. veljače 2023. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se rješenje Županijskog suda u Varaždinu broj: Gž-2048/17-2 od 21. studenoga 2018. i rješenje Općinskog suda u Puli - Pola, Stalne službe u Poreču - Parenzo broj: P-3361/2015-45 od 27. rujna 2017.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ljiljana Sinanović iz Poreča (u daljnjem tekstu: podnositeljica) podnijela je ustavnu tužbu u povodu rješenja Županijskog suda u Varaždinu broj: Gž-2048/17-2 od 21. studenoga 2018. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje) kojim je odbijena žalba podnositeljice i potvrđeno rješenje Općinskog suda u Puli - Pola, Stalne službe u Poreču - Parenzo broj: P-3361/2015-45 od 27. rujna 2017. (u daljnjem tekstu: prvostupanjsko rješenje).

1.1. Prvostupanjskim rješenjem podnositeljica je kao punomoćnica tužitelja kažnjena novčanom kaznom od 5.000,00 kuna zbog odugovlačenja postupka, te novčanom kaznom od 3.000,00 kuna radi vrijeđanja suda, odnosno ukupno 8.000,00 kuna koju kaznu je dužna uplatiti u korist državnog proračuna u roku od 15 dana, jer će se u protivnom u daljnjem roku od 8 dana na rješenje o novčanoj kazni staviti potvrda o ovršnosti i dostaviti na provedbu Financijskoj agenciji radi izravne naplate provedbom ovrhe na novčanim sredstvima kažnjene osobe. Određeno je da će se o izrečenoj novčanoj kazni podnositeljici obavijestiti Hrvatska odvjetnička komora.

2. U ustavnoj tužbi podnositeljica navodi da su joj osporenim rješenjima povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 18. stavkom 1., 27. i 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

2.1. Za potrebe ustavnosudskog postupka, na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) pribavljena je preslika dijela spisa Općinskog suda u Pazinu, Stalne službe u Poreču - Parenzo broj: Pu P-862/2019 (ranije spis Općinskog suda u Puli - Pola, Stalne službe u Poreču - Parenzo broj: P-3361/2015).

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

3. Podnositeljica je odvjetnica kojoj je kao punomoćnici tužitelja Janeza Smrekara, Valtera Parisa, Ondine Sluga, Alojzija Mateškovića i Doroteje Hurwits Pužar u postupku kojim se tužbenim zahtjevom traži utvrđenje da je ništetna i da ne proizvodi pravne učinke Odluka Gradskog vijeća Grada Poreča - Parenzo o odabiru najpovoljnijeg natjecatelja po Natječaju o prodaji nekretnina u vlasništvu Grada Poreča - Parenzo na području UPU-a "Saladinka - Sv. Martin" klasa: 011-01/15-01/169 od 22. prosinca 2015., kao i utvrđenje ništetnosti Ugovora o kupoprodaji nekretnina sklopljenog na temelju prethodno navedene Odluke između Grada Poreča - Parenzo kao prodavatelja i trgovačkog društva Funtana nekretnine d.o.o. kao kupca, a predmet kojeg ugovora su nekretnine upisane u zkul. 4910 k.o. Poreč površine 13719 m² za iznos kupoprodajne cijene od 1.385.619,00 EUR-a, te brisanje predbilježbe prava vlasništva ili uknjižbe prava vlasništva i uspostave ranijeg zemljišnoknjižnog stanja u zemljišnim knjigama, koji se vodi pred Općinskim sudom u Pazinu, Stalnom službom u Poreču - Parenzo (ranije Općinski sud u Puli - Pola, Stalna služba u Poreču - Parenzo) pod brojem Pu P-862/2019 (ranije broj: P-3361/2015), osporenim rješenjima izrečena novčana kazna u ukupnom iznosu od 8.000,00 kuna, i to iznos od 5.000,00 kuna zbog odugovlačenja postupka, te iznos od 3.000,00 kuna radi vrijeđanja suda.

3.1. Uvidom u presliku dijela parničnog spisa je utvrđeno da je na ročištu održanom 11. svibnja 2016. nastavljeno prethodno održano ročište saslušanjem tužitelja Alojzija Mateškovića, a zatim i zakonskog zastupnika prvotuženika Grada Poreča Edija Štifanića. Iz sadržaja zapisnika s navedenog ročišta proizlazi da je podnositeljica (kao punomoćnica tužitelja) ustrajala da se svjedoku Ediju Štifaniću postavi pitanje sljedećeg sadržaja: "Da li je grad u aneksu ugovora ugovorio kakve kamate vezano za neplaćanje u roku utvrđenim natječajem?".

Nakon što je uredujuća sutkinja Sanja Oroz raspravnim rješenjem odredila da se postavljanje takvog pitanja zabranjuje, podnositeljica je izjavila da će pitanje ponoviti sve dok sutkinja isto pitanje ne dozvoli, te da se stoga neće moći dalje raspravljati.

Nakon što je uredujuća sutkinja raspravnim rješenjem opetovano zabranila postavljanje istaknutog pitanja, podnositeljica je istaknula da traži izuzeće uredujuće sutkinje "jer da se stavlja izravno na stranu tuženika Grada Poreča, jer da je riječ o ispravi koju je sud već bio dužan po prijedlogu tužitelja naložiti prvotuženiku dostaviti u spis, a to sud nije učinio". Nadalje, podnositeljica je prema zapisniku navela: "Jednako tako da je sudac upoznat sa činjenicom da je tuženik Grad Poreč, iako se radi o činjenicama koje nisu privatno vlasništvo Grada Poreča bio dužan na zahtjev tužitelja dostaviti tužiteljima, a odbio je to učiniti. Prema tome se na ovaj način uz i odbijanje drugih dokaznih prijedloga uredujući sudac dovodi u situaciju u kojoj tužitelji nisu više u mogućnosti smatrati da imaju objektivno i nepristrano suđenje, zbog čega

zahtijevaju da sudac prekine rad na ovom predmetu, te da se ovaj zahtjev dostavi predsjednici suda na odluku o zahtjevu za izuzeće. Punomoćnica tužitelja izjavljuje da tako ne možemo dalje, jer da je očito da prvotuženik u poziciji vlasti, pa da ima privilegije pred sudom".

Punomoćnik Grada Poreča predložio je da se istaknuti zahtjev za izuzećem odbaci jer je usmjeren isključivo na odugovlačenje postupka, te da istaknuti razlozi za izuzeće predstavljaju procesna ovlaštenja suca zbog čega ne bi bili valjani razlozi za izuzeće suca.

Punomoćnik drugotuženika trgovačkog društva Funtana nekretnine d.o.o. predložio je da se s istaknutim zahtjevom postupi u smislu odredbe članka 75. stavka 2. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01. - članak 50. Zakona o arbitraži, 117/03., 88/05. - članak 129. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, 2/07. - odluka USRH broj: U-I-1569/2004 i dr., 84/08., 96/08. - odluka USRH broj: U-I-1569/2004 i dr., 123/08. - ispravak, 57/11., 148/11. - pročišćeni tekst, 25/13., 28/13. - članak 145. Zakona o sudovima, 89/14. - odluka USRH broj: U-I-885/2013 i 70/19.; u daljnjem tekstu: ZPP) jer se radi o očito neosnovanom zahtjevu za izuzeće.

Iz zapisnika nadalje proizlazi da je podnositeljica izjavila kako napušta sudnicu jer ona neće raditi pod takvim uvjetima, s obzirom na to da joj se ne dozvoljava raditi svoj odvjetnički posao.

Nakon stanke od 10 minuta ročište je nastavljeno, te je konstatirano da na raspravi nisu prisutni podnositeljica (kao punomoćnica tužitelja) te punomoćnik tužiteljice Ondine Sluga jer su napustili prostor suda.

U daljnjem tijeku održanog ročišta tužitelj Alojzije Matešković pridružio se prijedlogu podnositeljice (kao punomoćnice) za izuzećem, navodeći "da je njegov dojam od prvog dana da je uredujući sudac pristran u korist Grada Poreča i to iz razloga jer da je branitelj Grada Poreča došao bez punomoći, da mu je uredujući sudac dozvolio da izađe iz sudnice i pribavi punomoć, te da je također bio izašao iz sudnice neposredno nakon toga radi dobivanja informacije gdje je natječaj objavljen, da je uredujući sudac zabranjivao određena pitanja tijekom saslušanja tužitelja i svjedoka, da mu je sudac dao neumjesnu opasku da je deset puta upotrijebio istu informaciju, te da je atmosfera tolerancije prema braniteljima optuženih, a netolerancije prema tužiteljima".

Raspravnim rješenjem s navedenog ročišta uredujuća sutkinja odredila je da se nastavlja s radom, te da će se ročište nastaviti prema članku 75. stavku 4. ZPP-a, nakon čega će se po završetku ročišta spis dostaviti predsjedniku suda radi donošenja odluke o zahtjevu za izuzeće sutkinje.

U daljnjem tijeku ročišta saslušan je i zakonski zastupnik drugotuženika.

3.2. Odlučujući o zahtjevu za izuzeće, predsjednica Općinskog suda u Puli - Pola donijela je 2. lipnja 2016. rješenje broj: Su-432/16 kojim se odbija zahtjev podnositeljice (kao punomoćnice I. - V. tužitelja) za izuzećem sutkinje Sanje Oroz u predmetu broj: P-3361/15.

U obrazloženju naznačenog rješenja navedeno je sljedeće:

"Razlozi za izuzeće suca taksativno su navedeni u odredbi čl. 71. Zakona o parničnom postupku, pa bi se razlozi koji se navode u zahtjevu za izuzeće mogli podvesti pod točku 7. citirane odredbe. Ocjenjujući razloge koje je punomoćnica tužitelja u konkretnom slučaju iznijela, uzevši u obzir izjavu suca, te podatke iz predmeta, predsjednica suda zahtjev za izuzeće nalazi neosnovanim.

Izvršenim uvidom u spis ovoga suda posl. br. P-3361/15 utvrđeno je da je uređujući sudac do trenutka podnošenja zahtjeva za njezinim izuzećem postupala sukladno pravilima struke i odredbama Zakona o parničnom postupku. Dinamika zakazivanja i odgode ročišta su odluke suca koje se odnose na upravljanje postupkom. Naime, svaki sudac od trenutka kada je zadužen za rad na pojedinom predmetu dužan je o istome razmišljati, prosuđivati, ocjenjivati predložene i izvedene dokazne prijedloge, sve naravno na objektivan i zakonit način, s time da pravni stavovi i ocjene suca u svakom slučaju ne mogu i ne moraju biti u skladu sa pravnim stavovima i razmišljanjima stranaka u postupku. Nadalje, sudac je dužan rukovoditi glavnom raspravom sukladno odredbi čl. 311. Zakona o parničnom postupku, to je njegovo autonomno pravo, s time da takvo postupanje ne smije biti na štetu niti jedne stranke u postupku. Sudac samostalno odlučuje o tome koje će dokazne prijedloge provesti u parničnom postupku, te je odluka suca na ročištu održanom 9. svibnja 2016. godine u skladu s čl. 220. st. 2. Zakona o parničnom postupku koji propisuje da u parničnom postupku sud odlučuje o tome koje će od predloženih dokaza izvesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica, te ne ukazuje na nepristranost uređujućeg suca. Nadalje, sudac je u provođenju dokaznog postupka u svom postupanju neovisan, a razloge zbog kojih je postupak vodio na određeni način i zašto je prihvatio određene dokazne prijedloge obrazlaže u konačnoj odluci protiv koje svaka stranka ima pravo žalbe. Nezadovoljstvo punomoćnice tužitelja načinom provođenja glavne rasprave, odnosno sastavljanjem zapisnika, ispitivanjem svjedoka, postavljanjem svjedoku pitanja također nije razlog za izuzeće suca. Sukladno čl. 126. st. 1. ZPP-a sudac odlučuje što će diktirati u zapisnik a diktiranje u zapisnik izravno od punomoćnice tužitelja nije pravo punomoćnika koje bi proizlazilo iz odredaba ZPP-a. Stoga uređujući sudac nije istoj trebala udovoljiti zahtjevu za izravno diktiranje u zapisnik. Ukoliko je stranka nezadovoljna sa sadržajem zapisnika ima pravo iznositi primjedbe sukladno čl. 126. st. 2. ZPP-a. Nadalje, sudac sukladno odredbi čl. 317. ZPP-a održava red na glavnoj raspravi pa tako ima pravo odlučiti da pojedinoj stranci, ukoliko procijeni da je to potrebno dopusti ulazak u sudnicu i izlazak iz sudnice. Ukoliko stranka nije zadovoljna načinom na koji sudac vodi postupak i sudskom odlukom ima pravo izjaviti žalbu ali nema pravo u obraćanju iznositi svoja osobna mišljenja o pripremljenosti suca za raspravu pogotovo kada iz izvješća suca proizlazi suprotno. U tvrdnji navoda da sudac nije zaštitila punomoćnicu tužitelja od vrijeđanja punomoćnika tuženika, uređujući sudac iznosi s druge strane cijeli niz navoda da je upravo punomoćnica tužitelja svojim ponašanjem narušavala red na glavnoj raspravi. Ukoliko punomoćnica tužitelja smatra da postoje razlozi da bi sud kaznio pojedinog sudionika u postupku zbog vrijeđanja ima pravo to tražiti, a odluku o tome donijeti će sudac sukladno čl. 318. st. 1. ZPP-a. Što se tiče navoda da je uređujući sudac pristrana te da je u bliskim odnosima s tuženima, ista je u izjavi pojasnila prirodu odnosa, te predsjednica suda smatra da njezin odnos sa tuženima ne dovodi u pitanje njezinu pristranost. Naime u izjavi navodi da je sa punomoćnikom prvotuženika u korektnim odnosima i da je istina da je ranije bio zaposlen na sudu, da je sa drugotuženikom u kolegijalnim odnosima, a da gradonačelnika Edija Štifanića ne poznaje, niti ga je vidjela i ikada s njime razgovarala, također nije niti s Gradom Porečom ni u kakvim odnosima, stoga ne smatra da postoji nešto sporno u navedenim odnosima a što bi utjecalo na objektivno i nepristrano vođenje parničnog postupka. Normalno je i uobičajeno da sudac poznaje punomoćnike stranaka obzirom da svakodnevno s njima radi, sama činjenica što je punomoćnik tuženika radio na

sudu ne dovodi u pitanje nepristranost lica u situaciji u kojoj druge okolnosti na to ne upućuju. Činjenica da stranka nije zadovoljna određenim procesnim odlukama suda ne dovodi u pitanje nepristranost suca, već stranka koja ne bude u konačnici zadovoljna sudskom odlukom ima pravo podnijeti žalbu na takvu odluku i na taj način ostvarivati svoja prava u postupku, te u žalbenom postupku vršiti kontrolu zakonitosti odluke suda, dok se zahtjevom za izuzeće ne može ostvarivati povoljnija procesna pozicija sudionika u postupku."

3.3. Nakon toga je uredujuća sutkinja izvan ročišta donijela rješenje od 14. studenoga 2016. kojim se tužitelji novčano kažnjavaju iznosom od 5.000,00 kuna. Iz obrazloženja navedenog rješenja proizlazi da se tužiteljima stavlja na teret da je njihova punomoćnica (podnositeljica ustavne tužbe) ustrajala na postavljanju pitanja koje joj je zabranjeno, da bi nakon toga istaknula zahtjev za izuzeće sutkinje.

Uredujuća sutkinja je navedeno postupanje ocijenila neprimjerenim, te zaključila da isto predstavlja zlouporabu prava tužitelja koja im pripadaju u postupku. Visinu odmjerene novčane kazne sud je odredio imajući u vidu da tužitelji imaju punomoćnicu odvjetnicu te da im je trebalo biti poznato na koji se način trebaju ponašati sudionici u postupku.

Protiv navedenog rješenja tužitelji su izjavili žalbu 7. prosinca 2016., dostavljajući u prilogu iste i dopunu zahtjeva za izuzeće sutkinje istaknutog na ročištu od 11. svibnja 2016.

3.4. Razvidno je da je u međuvremenu donesena presuda Općinskog suda u Puli - Pola, Stalne službe u Poreču - Parenzo broj: P-3361/15-36 od 12. travnja 2017. kojom je dio tužbenog zahtjeva tužitelja odbijen kao neosnovan, dok se rješenjem istog poslovnog broja za dio tužbenog zahtjeva tužitelja sud oglasio nenadležnim i odbacio u tom dijelu tužbu tužitelja.

3.5. Nadalje, rješenjem Županijskog suda u Varaždinu broj: GŽ-3006/16-3 od 6. rujna 2017. prihvaćena je žalba tužitelja i ukinuto je rješenje prvostupanjskog suda broj: P-3361/2015-26 od 14. studenoga 2016. kojim su tužitelji novčano kažnjeni.

U mjerodavnom dijelu rješenja je navedeno:

"Osnovani su žalbeni navodi tužitelja kojima ističu da je prvostupanjski sud počinio bitnu povredu iz odredbe čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a jer su razlozi o odlučnim činjenicama koje se odnose na utvrđenu odgovornost tužitelja za radnje radi kojih su novčano kažnjeni u proturječju sa stanjem u spisu i sa svrhom kažnjavanja koja se treba ostvariti primjenom instituta kažnjavanja.

(...)

Međutim, za takvo postupanje odgovornost ne leži na strani tužitelja već na strani odvjetnice koja zastupa tužitelje. Uporište za takvo utvrđenje nalazi se upravo u opisanom neprimjerenom ponašanju na raspravi 11. svibnja 2016. nakon kojeg je podnesen očito neosnovan zahtjev za izuzeće, a isto potvrđuje i sadržaj pisanog podneska - Dopune obrazloženja zahtjeva za izuzeće (koji je sastavni dio žalbe) i kojim se odvjetnica osobno i uvredljivo obraća sudu (sutkinji), kao i sadržaj predmetne žalbe u kojoj odvjetnica iskazuje daljnju upornost u neprimjereoju komunikaciji ponavljanje tvrdnji npr- 'o proizvoljnosti suda', da 'sud nije pripremao rasprave', da 'po metru sutkinje koja vodi postupak jednako ne vrijedi za tužitelje', da je u pobijanom rješenju 'obrazloženje radi obrazloženja i najobičnije licemjerne u

navodnom obrazlaganju svrhe kažnjavanja koja se sastoji od uobičajene jezične konstrukcije iza koje ne stoji nikakav sadržaj'. Navedeno neprimjereno osobno ponašanje i očito neosnovani zahtjev za izuzeće usmjeren na ometanje i sprečavanje suda u poduzimanju daljnjih radnji i radi odugovlačenja postupka nalazi se u sferi odgovornosti odvjetnice tužitelja, koja se također kao sudionica u postupku dužna pridržavati procesnih pravila kao i stranke koje zastupa."

3.6. Nakon potonje navedenog rješenja županijskog suda prvostupanjski sud donio je osporeno prvostupanjsko rješenje od 27. rujna 2017. kojim se podnositeljica kao punomoćnica tužitelja kažnjava novčanom kaznom od 5.000,00 kuna zbog odugovlačenja postupka, te novčanom kaznom od 3.000,00 kuna radi vrijeđanja suda, odnosno ukupnom kaznom od 8.000,00 kuna.

U obrazloženju osporenog prvostupanjskog rješenja navedeno je sljedeće:

"Na ročištu za glavnu raspravu 11. svibnja 2016. nakon što je prilikom ispitivanja z.z. tuženika ad1 sudac višekratno zabranjivao pitanja tužitelja zastupanih po punomoćnici ... punomoćnica tužitelja izjavila je da će pitanje koje je sud zabranio postavljati dok ga god sudac ne dozvoli, nakon čega je sudac ponovno zabranio predmetno pitanje ... da bi zatim uslijedio zahtjev tužitelja postavljen po punomoćnici za izuzeće uređujućeg suca obrazložen pristranošću suca, koja da se očituje u tome što isti odbija dokazne prijedloge tužitelja.

Taj je zahtjev za izuzeće odbijen kao neosnovan rješenjem predsjednice suda od 02. lipnja 2016. broj 29 Su-432/16, a sukladno toj odluci i ovaj ga sud ocjenjuje kao isključivo usmjeren na odugovlačenje postupka.

Nadalje, opisani način ponašanja punomoćnice tužitelja na ročištu za glavnu raspravu sud drži neprimjerenim budući je stav suda da su pitanja koja su tužitelji po punomoćnici postavljali, a sud ih je cijenio kao pitanje u kojem je sadržano kako na nj treba odgovoriti ili kao pitanje koje ne odnosi na predmet, zajedno sa zahtjevom za izuzeće - zapravo zlouporaba prava tužitelja zastupanih po punomoćnici, koja im pripadaju u postupku, slijedom čega je na temelju odredbe čl. 75. st. 5. u vezi čl. 10. ZPP-a odlučeno kao u točki I izreke rješenja vezano za kažnjavanje punomoćnice tužitelja zbog odugovlačenja postupka.

Nadalje, iz sadržaja pisanog podneska - Dopune obrazloženja zahtjeva za izuzeće ... punomoćnica tužitelja odvjetnica Ljiljana Sinanović se osobno i uvredljivo obraća sudu, odnosno uređujućem sudu, a i iz sadržaja same žalbe proizlazi daljnja upornost punomoćnice tužitelja u neprimjerenom komunikaciji sa sudom kada navodi: 'da sam sudac ... zaključuje kako bi njegove zabrane bile sukladno zakonu. O tome, uz malo samokritičnosti ipak, bi trebao odlučiti viši sud. Doista bi bilo neobično, da sutkinja navede u obrazloženju kako bi zabranila pitanje protivno odredbama ZPP-a.'; '...prvostupanjski sud (koji čini upravo sutkinja čije izuzeće tražimo, zbog čega se ovo rješenje može smatrati isključivo njezinim osobnim stavom, a ne stavom suda kao institucije ...'; '...ali se čini, da po 'metru' sutkinja koja vodi ovaj postupak ...'; '...zbog čega sutkinja nije fotokopirala spis i dostavila ga predsjednici suda ...'; 'hitno je samo zato što je to prvostupanjski iz samo sudu poznatog razloga odlučio, iako ima itekako starijih predmeta, u kojima sud za 'obične' građane nije tako žurno postupao.'; '...obrazloženje radi obrazloženja te najobičnije licemjerje u navodnom obrazlaganju svrhe kažnjavanja koja se sastoji od uobičajene jezične konstrukcije iza koje ne stoji nikakav sadržaj.' (str. 4 do 6 žalbe (L 228-231 spisa)); '... pokušava 'zaljepiti' kako mojim strankama ...'; '...i sutkinja nametnuto neravnopravno vođenje postupka, samo lud čovjek može odugovlačiti postupak. No, eto, i to netko može izjaviti i proglasiti Vas i ludim.'; 'Uzgred rečenog, sutkinja je često zapadala u situacije iz kojih je bilo razvidno da nije 'vladala' predmetom, dakle, da nije bila činjenično pripremljena za raspravu, a sve podneske je isključivo isčitavala na ročištima, pa je prethodno bila

izjavila pred strankama da će provesti kao dokaz i koje će radnje poduzeti, da bi nakon toga, od svega toga odustala.'; '... da bi sutkinja žureći zaključiti raspravu 9. svibnja 2016. godine, odbila sve dokazne prijedloge tužitelja. Napominje se kako je sutkinja pred strankama izrijekom navela da 'ćemo preslušavati u sudnici' tonski snimak sjednice Gradskog vijeća. No, to očito ne ide u prilog ...'; '... predajem u spis pripremni podnesak koji sam slučajno sačinila pripremajući se za raspravu znajući da uvažena sutkinja (s vremena na vrijeme) ne dopušta diktirati u zapisnik nešto malo obiljniji tekst očitovanja (dakle, ne dopušta usmeno raspravljati) ...'; '...Ne dao Bog da mi je palo na pamet da bi zatražila rok za očitovanje, jer to je bilo isključeno da bih mogla i pomisliti da bi mi takav zahtjev bio udovoljen.'; '... sutkinja Oroz, onemogućava utvrđivanje bitnih činjenica ...'; '... sutkinja za ovog svjedoka nije imala niti jedno pitanje (bit će da joj je sve već jasno) nego je ispitivanje svjedoka kao u anglosaksonskom sustavu prava ...'; '... sutkinja zabranjuje pitanje četvrtotužitelja ... koje glasi ... pri čemu ni sama nije znala što je to 'faktor kapitalizacije'. Dakle, samo iz razloga svog neznanja i nerazumijevanja jednog pojma zabranila je pitanje, ...'; '... a koja sutkinja nije više tako revnosno evidentirala u zapisnik ...'; '... prvo je 'u zaštitu Gradonačelnika uskočila sutkinja Oroz'...'; '...sutkinja Oroz na ovo 'nije ni trepnula'. Sutkinja Oroz nije razumjela ni znala, da je kao sudac bila dužna zaštititi me od zlonamjernih i neumjesnih objeda gospodina Gradonačelnika, jer na ovaj način ne drži red u sudnici i ne vodi računa o ugledu suda, ...'; '... da se na ovaj način, svojim istrčavanjem da zaštiti Gradonačelnika, sva sretna što je dobila letak u malom, valjda utvarajući da je uredan platiša komunalne naplate ...'; '... pa se pitam da li je sutkinja Oroz simpatizer IDS-a kada već dobiva redovno letke u malom i kada ima takvu potrebu zaštititi ...' ...

Sve navedeno predstavlja neprimjereno osobno ponašanje i način komunikacije, te osobno uvredljivo obraćanje sudu, za koje je odgovorna punomoćnica tužitelja (uz ranije obrazložen očito neosnovan zahtjev za izuzeće usmjeren na ometanje i sprječavanje suda u poduzimanju daljnjih radnji i radi odugovlačenja postupka), koja se također kao sudionica u postupku dužna pridržavati procesnih pravila, radi čega je sukladno odredbi čl. 10. st. 3. i čl. 110. ZPP-a u vezi i s odredbom čl. 318. st. 1. ZPP-a valjalo odlučiti kao u točki I izreke, a vezano za vrijeđanje suda koje je uslijedilo nakon ročišta 09. svibnja 2016.

Pri odmjeravanju visine novčane kazne, kako za odugovlačenje postupka tako i za vrijeđanje suda, sud je imao u vidu da je punomoćnica tužitelja po profesiji odvjetnica koja se u nastupima i podnescima treba ponašati u duhu profesionalne i opće kulture i tako služiti kao primjer ostalima, posebno strankama, te kojoj je poznato na koji način se trebaju ponašati sudionici u postupku pred sudom, imajući u vidu da ovakvo njezino ponašanje nije usmjereno na zadobivanje i učvršćivanje povjerenja stranaka i tijela pred kojima nastupa, da je takvo ponašanje protivno dobrim običajima i obvezi čuvanja autoriteta suda pri čemu se ista nije suzdržavala niti od iznošenja omalovažavajućih mišljenja o odlukama uređujućeg suca."

3.7. U povodu žalbe podnositeljice protiv prvostupanjskog rješenja Županijski sud u Varaždinu donio je osporeno rješenje od 21. studenoga 2018. kojim je potvrdio prvostupanjsko rješenje navodeći u mjerodavnom dijelu obrazloženja sljedeće razloge:

"Vezano uz tvrdnje kojima žaliteljica relativizira svoje postupanje, te osporava neprimjereni i uvredljivi način komunikacije, opravdavajući da su tužitelji podnijeli zahtjev za izuzeće i da je kao odvjetnica ovlaštena iznijeti pravno mišljenje o predmetu spora, valja istaći da zahtjev za izuzeće nije zatražen sa svrhom pravne zaštite tužitelja već kao rezultat događanja na raspravi 11. svibnja 2016. koje je prethodilo podnošenju zahtjeva a što je razvidno je iz sadržaja zapisnika, dok se navodi iz podneska, koje prvostupanjski sud citira u obrazloženju rješenja točno i

upravo kako sadržajno glase u podnesku datiranim sa 16. svibnjem 2016., ne mogu podvesti pod pravno mišljenje žaliteljice kao odvjetnice.

Prema čl. 42. st. 2. Zakona o odvjetništvu ... odvjetnici su se dužni pridržavati pri obavljanju odvjetništva načela i pravila utvrđenih Kodeksom odvjetničke etike. Postupanje i ponašanje odvjetnice, opisano u obrazloženju pobijanog rješenja, protivno je pravilima propisanim u Glavi VIII. Kodeksa odvjetničke ... pod toč. 85., 86., 91., 92., 94. i 97., a radi se o pravilima kojih se odvjetnik dužan pridržavati u odnosu prema sudovima.

Kako prvostupanjski sud nije počinio niti jednu od bitnih povreda odredaba postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti primjenom čl. 365. st. 2. ZPP-a, pa niti bitnu povredu iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a na koju se sadržajno žalbenim navodima poziva žaliteljica, te kako ovaj sud u cijelosti prihvaća utvrđeno činjenično stanje i primjenu materijalnog prava po prvostupanjskom sudu, to primjenom čl. 375. st. 5., u vezi s čl. 381. ZPP-a, neće posebno obrazlagati ovu odluku."

3.8. Uvidom u presliku parničnog spisa je utvrđeno da je podnositeljica 21. prosinca 2018. uplatila izrečene novčane kazne od 8.000,00 kuna.

III. PRIGOVORI PODNOSITELJICE

4. U ustavnoj tužbi podnositeljica prigovara da joj je osporenim rješenjem povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje iz aspekta prava na obrazloženu odluku jer se drugostupanjski sud nije očitovao na istaknute žalbene navode, čime joj je uskraćeno u suštini i pravo na žalbu.

Tvrdi da joj u parničnom postupku u kojem su donesena osporena rješenja o novčanom kažnjavanju onemogućeno adekvatno pružanje pravne pomoći svojim strankama, odnosno obavljanje vlastite profesije.

Pored navedenog, podnositeljica smatra da redovni sudovi nisu bili nadležni procjenjivati njezino postupanje u kontekstu Kodeksa odvjetničke etike jer je za isto nadležna Hrvatska odvjetnička komora, te da eventualno postupanje protivno Kodeksu odvjetničke etike može dovesti do stegovne odgovornosti, ali ne i odgovornosti u parničnom postupku.

Podnositeljica pojašnjava da svojim postupanjem ni na koji način nije vrijeđala sud, već da su sudovi u konkretnom slučaju bez opravdanog razloga bili strogi i pretjerano osjetljivi na način njezina izražavanja. Smatra da je izrečenim tvrdnjama izrazila vlastito nezadovoljstvo radom suca, da je možda u svojoj kritici bila "oštra" i "neugodna", ali da se njezin način izražavanja ne može smatrati uvredljivim.

Smatra da su izrečene novčane kazne prestroge, nerazmjerne i nepoštene te da nisu u skladu s legitimnim ciljem navedene odredbe.

Pored istaknutog, osporava i razloge koje je prvostupanjski sud iznio u rješenju koje se odnose na odugovlačenje postupka jer u suštini do nikakve odgode sudske radnje u konkretnom slučaju nije došlo.

4.1. Zaključno, predlaže usvojiti ustavnu tužbu i ukinuti osporena rješenja redovnih sudova.

IV. MJERODAVNO PRAVO

5. Mjerodavno pravo sadržano je u člancima 10. stavcima 1. i 2., 71. alineji 7. i 75. stavku 5. ZPP-a kojima je propisano:

"Članak 10.

(1) Sud je dužan postupak provesti bez odugovlačenja, u razumnom roku, i sa što manje troškova te onemogućiti svaku zlouporabu prava u postupku.

(2) Sud će kazniti novčanom kaznom od 500,00 do 10.000,00 kuna fizičku osobu, odnosno od 2.500,00 do 50.000,00 kuna pravnu osobu koja teže zlouporabi prava koja joj pripadaju u postupku, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

(...)"

"Članak 71.

Sudac ne može obavljati sudačku dužnost:

(...)

7. ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost."

"Članak 75.

(...)

(5) Sud će novčano kazniti, uz odgovarajuću primjenu odredaba članka 10. ovoga Zakona, stranku i umješaka, odnosno njihovog zastupnika ako se utvrdi da je zahtjev za izuzeće očito neosnovan i da je podnesen samo zato da bi se omelo ili spriječilo sud u poduzimanju nekih radnji ili radi odugovlačenja postupka."

V. OCJENA USTAVNOG SUDA

6. Polazeći od istaknutih prigovora u ustavnoj tužbi, Ustavni sud razmotrio je ustavnu tužbu podnositeljice u dijelu kojim se osporavaju rješenja radi novčanog kažnjavanja podnositeljice zbog zlouporabe procesnih ovlaštenja (odugovlačenja postupka) s aspekta prava na pravično suđenje iz članka 29. stavka 1. Ustava, dok je u odnosu na dio odluka kojima je podnositeljica novčano kažnjena zbog vrijeđanja suda istu razmotrio s aspekta jamstva slobode mišljenja i izražavanja misli propisanog člankom 38. stavcima 1. i 2. Ustava u vezi s načelom propisanog člankom 16. stavkom 2. Ustava, koji u mjerodavnom dijelu glase:

"Članak 16.

( )

Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju."

"Članak 29.

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično ... odluči o njegovim pravima i obvezama ...

(...)"

"Članak 38.

Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli.

Sloboda izražavanja misli obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja.

(...)"

6.1. Mjerodavni dio članka 10. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 18/97., 6/99. - pročišćeni tekst, 8/99. - ispravak, 14/02., 1/06. i 13/17.; u daljnjem tekstu: Konvencija) glasi:

"Članak 10.

1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da podvrgnu režimu dozvola ustanove koje obavljaju djelatnost radija ili televizije te kinematografsku djelatnost.

2. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni radi interesa državne sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti ili javnog reda i mira, radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, radi zaštite ugleda ili prava drugih, radi sprječavanja odavanja povjerljivih informacija ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudbene vlasti."

A. PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

1) Načelna stajališta

7. Ustavni sud ističe da je sadržaj prava zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava ograničen na postupovna jamstva pravičnog suđenja. Dakle, pravo na pravično suđenje jamči postupovnu, a ne materijalnu pravičnost. Ustavni sud ponavlja da nije njegova zadaća utvrđivati činjenice i tumačiti pravo u konkretnim sudskim predmetima, već je to prvenstveno zadaća redovnih sudova.

7.1. Ustavni sud ponavlja da nije njegova zadaća preuzeti ulogu sudova te utvrđivati činjenice i tumačiti pravo u konkretnim sudskim predmetima, već je to prvenstveno zadaća redovnih sudova. Ustavni sud neće dovoditi u pitanje utvrđenje činjenica, ocjenu dokaza i tumačenje zakona od strane redovnih sudova, osim u slučaju očite arbitrarnosti, kad primijeti da zaključci redovnih sudova nisu imali nikakvu pravnu osnovu, odnosno da su redovni sudovi primijenili zakon u određenom slučaju očigledno pogrešno ili tako da su došli do proizvoljnih zaključaka.

7.2. Zaključno, stajalište je Ustavnog suda da sve dok u sudskoj odluci koja se osporava ustavnom tužbom nisu navedeni dostatni i relevantni razlozi kojima se sud vodio u donošenju te odluke, a koji mogu dovesti do uvjerenja da je taj sud stvarno ispitao slučaj i odgovorio na sve bitne navode stranaka, ne može se smatrati da ta odluka zadovoljava opće zahtjeve koji proizlaze iz Ustavom zajamčenog prava na pravično suđenje.

2) Primjena navedenih načelnih stajališta na konkretan slučaj

8. U konkretnom slučaju sudovi su podnositeljicu kao odvjetnicu, odnosno kao punomoćnicu tužitelja u parničnom postupku kaznili novčanom kaznom od 5.000,00 kuna zbog odugovlačenja postupka.

Iz obrazloženja osporenog prvostupanjskog rješenja je razvidno da je sud ocijenio neprimjerenim postupanje podnositeljice na ročištu održanom 11. svibnja 2016. jer je inzistirala na postavljanju pitanja u kojem je sadržano kako na isto treba odgovoriti. Zaključeno je da navedeno postupanje podnositeljice uz isticanje zahtjeva za izuzeće

sutkinje, koji je ocijenjen neosnovanim, predstavlja u biti zlouporabu prava tužitelja koja im u postupku pripadaju, usmjerenih na odugovlačenje postupka.

Drugostupanjskim rješenjem potvrđeno je stajalište nižestupanjskog suda uz zaključak da zahtjev za izuzeće sutkinje nije zatražen sa svrhom pravne zaštite tužitelja već kao rezultat tijeka rasprave na ročištu održanom 11. svibnja 2016.

8.1. Podnositeljica u ustavnoj tužbi ističe povredu prava na pravično suđenje iz aspekta prava na obrazloženu odluku jer se drugostupanjski sud nije očitovao na istaknute žalbene navode. U tom smislu podnositeljica ponavlja i u ustavnoj tužbi da su redovni sudovi propustili u obrazloženju svojih odluka navesti konkretne razloge u čemu se očituje namjera podnositeljice za odugovlačenje postupka, odnosno koje je to radnje prvostupanjski sud bio dužan odgoditi uslijed počinjene zlouporabe procesnih ovlaštenja. Smatra da je takvom ocjenom redovnih sudova u odnosu na istaknut zahtjev za izuzeće sutkinje onemogućena adekvatno pružati pravnu pomoć svojim strankama.

8.2. Uvidom u presliku parničnog spisa Ustavni sud je utvrdio da je nakon isticanja zahtjeva za izuzeće sutkinje i kratke stanke nastavljena rasprava u postupku u skladu s člankom 75. stavkom 4. ZPP-a, na način da je izveden dokaz saslušanjem svjedoka u odsutnosti podnositeljice, nakon čega je predmet dostavljen uredu predsjednika suda radi donošenja odluke o podnesenom zahtjevu za izuzeće. Ustavni sud je imao u vidu i činjenicu da je o zahtjevu za izuzeće sutkinje promptno donesena odluka na način da je isti zahtjev odbijen kao neosnovan.

Sama okolnost da je zahtjev podnositeljice (kao punomoćnice tužitelja) za izuzeće sutkinje odbijen kao neosnovan ne upućuje na zaključak da je podnositeljica zlorabila uporabu procesnog instituta izuzeća s ciljem odugovlačenja postupka. Ovo stoga što je podnositeljica takav zahtjev u odnosu na predmetnu sutkinju podnijela prvi put u postupku iz čega se ne može zaključiti da se ne radi o očito neosnovanom zahtjevu za izuzeće.

Slijedom navedenog, ocjena je Ustavnog suda da redovni sudovi u dijelu kojim je podnositeljica kažnjena novčanom kaznom radi odugovlačenja postupka uslijed isticanja zahtjeva za izuzeće raspravne sutkinje nisu uzeli u obzir sve odlučne okolnosti predmeta. Pri tome je razvidno da se drugostupanjski sud propustio očitovati na prigovore iznesene u žalbi. Uslijed ukazanih manjkavosti u obrazloženju osporenih rješenja, Ustavni sud smatra da sudovi u dijelu kojim su podnositeljicu kaznili radi odugovlačenja postupka nisu iznijeli relevantne i dostatne razloge za svoja pravna stajališta, odnosno ista nisu obrazložili na način koji ne dovodi sumnju u arbitarnost odlučivanja.

Stoga, Ustavni sud zaključuje da su prethodno analizirane manjkavosti osporenih rješenja u dijelu kojim je podnositeljica novčano kažnjena radi odugovlačenja postupka, dovele do povrede prava na pravično suđenje zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava.

B. SLOBODA MIŠLJENJA I IZRAŽAVANJA MISLI

1) Načelna stajališta

9. Sloboda izražavanja predstavlja jedno od temeljnih načela demokratskog društva i jedno od osnovnih uvjeta za njegov napredak te za ispunjenje svakog pojedinca. Pravo na slobodu izražavanja odnosi se ne samo na "informacije" ili "ideje" koje su blagonaklono prihvaćene ili se ne smatraju uvredljivima ili ne izazivaju nikakvu reakciju nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju. To zahtijevaju pluralizam, tolerancija i slobodoumlje bez kojih nema "demokratskog društva". Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni. Ta ograničenja moraju biti strogo tumačena, a potreba za njima mora biti uvjerljivo utvrđena (usporedi s predmetima Europskog suda za ljudska prava /u daljnjem tekstu: ESLJP/ *Guja protiv Moldavije* [Vv], br.14277/04, § 69., presuda od 12. veljače 2008., i *Bédat protiv Švicarske* [Vv], br. 56925/08, § 48., presuda od 29. ožujka 2016.).

Drugim riječima, pravo na slobodu izražavanja nije apsolutno pravo. Ni članak 10. Konvencije, ni članak 38. Ustava ne jamče neograničenu slobodu izražavanja. Sloboda izražavanja može biti ograničena ako je to nužno u demokratskom društvu.

9.1. Test nužnosti u demokratskom društvu zahtijeva da sud pred kojim se nađe "zahtjev" za ograničenje nečije slobode izražavanja utvrdi je li ograničenje slobode izražavanja prijeko društveno potrebno i je li razmjerno legitimnom cilju, te da za ograničenje slobode izražavanja navede relevantne i dostatne razloge (usporedi s predmetom ESLJP-a *Satakunnan Markkinapörssi Oy i Satamedia Oy protiv Finske* [Vv], br. 931/13, § 164., presuda od 27. lipnja 2017.). Ograničenje slobode izražavanja mora se razmotriti u kontekstu slučaja u cjelini, uključujući sadržaj izjava i kontekst u kojem su one dane (usporedi s predmetom ESLJP-a *Europapress holding d.o.o. protiv Hrvatske*, br. 25333/06, § 54., presuda od 22. listopada 2009.).

9.2. Pri ocjenjivanju razmjernosti miješanja treba razlikovati izjave o činjenicama od vrijednosnih sudova. Dok se postojanje činjenica može dokazati, istinitost vrijednosnih sudova nije dokaziva, stoga ne bi trebalo zahtijevati od podnositelja da dokaže istinitost vrijednosnog suda. Kada se radi o vrijednosnim sudovima, razmjernost ograničenja slobode izražavanja može ovisiti o tome postoji li dostatna činjenična osnova koja te sudove podržava, u suprotnom se ti sudovi mogu smatrati pretjeranima. Kako bi se moglo razlikovati radi li se o izjavi o činjenicama ili o vrijednosnom sudu nužno je uzeti u obzir okolnosti svakog slučaja i "opći ton" (*general tone*) izjave o kojoj se radi, imajući u vidu da će tvrdnje o temama od javnog interesa u pravilu biti vrijednosni sudovi, a ne izjave o činjenicama (usporedi s predmetom ESLJP-a *Morice protiv Francuske* [Vv], br. 29369/10, § 126., presuda od 23. travnja 2015.).

9.3. Sudovi, koji su jamci pravde i imaju temeljnu ulogu u državi vladavine prava, trebaju uživati povjerenje javnosti kako bi bili uspješni u obavljanju svojih dužnosti. Stoga ih treba štiti od teških i štetnih napada koji su u osnovi neutemeljeni, osobito s obzirom na činjenicu da suci koji su kritizirani podliježu dužnosti diskrecije, koja ih sprječava da na kritiku odgovore.

9.4. Sudovi, kao i sve ostale javne institucije, nisu imuni na kritiku i kontrolu. Međutim, iako su stranke u postupku ovlaštene komentirati rad pravosuđa kako bi zaštitile svoja prava, njihova kritika ne smije prekoračiti određene granice (vidi predmet ESLJP-a *Saday protiv Turske*, br. 32458/96, § 43., presuda od 30. ožujka 2006.). Poglavitito, mora se jasno razlikovati kritika od uvrede. Ako je isključiva namjera bilo kojeg oblika izražavanja bila da se vrijeđa sud ili članovi suda, prikladna kazna, u načelu, ne bi predstavljala povredu članka 10. Konvencije. Stoga - osim u slučaju teških i štetnih napada koji su u osnovi neutemeljeni - imajući na umu da su suci dio temeljne institucije države te kao takvi mogu biti predmet osobne kritike unutar dopuštenih granica, a ne samo na teoretski i općenit način, kada djeluju u službenom svojstvu, suci mogu biti podvrgnuti širim granicama prihvatljive kritike od običnih građana (vidi predmete ESLJP-a *Radobuljac protiv Hrvatske*, br. 51000/11, presuda od 28. lipnja 2016., i *Žugić protiv Hrvatske*, br. 3699/08, presuda od 31. svibnja 2011.).

9.5. Poseban status odvjetnika kao neovisnih pravnih stručnjaka daje im centralnu poziciju u provođenju pravde kao posrednicima između javnosti i sudova. Iako i odvjetnici imaju pravo javno komentirati provođenje pravde, njihove kritike ne smiju prekoračiti određene granice. Štoviše, sloboda izražavanja odvjetnika u sudnici nije neograničena i određeni interesi, poput autoriteta sudstva, dovoljno su važni da opravdaju ograničenja ovog prava.

9.6. Braneći svoje stranke na sudu, posebno u kontekstu kontradiktornih kaznenih postupaka, odvjetnici se mogu naći u delikatnoj situaciji kada moraju odlučiti trebaju li prigovoriti ili se žaliti na ponašanje suda, imajući na umu najbolje interese svojih stranaka. U takvim situacijama izricanje kazne neizbježno bi po svojoj prirodi imalo "obeshrabrujući učinak" (tzv. *chilling effect*), ne samo na određenog odvjetnika već i na profesiju odvjetnika u cjelini (vidi predmet ESLJP-a *Nikula protiv Finske*, br. 31611/96, ECHR 2002-II, § 54., presuda od 21. ožujka 2002.) jer bi se mogli osjećati sputano u izboru podnesaka i proceduralnih prijedloga tijekom postupka pred sudovima, moguće na potencijalnu štetu na slučaju svoje stranke.

9.7. Da bi javnost imala povjerenja u provođenje pravde, ona mora imati povjerenja u sposobnost pravne struke da pruži učinkovito zastupanje. Izricanje kazne odvjetniku u određenim okolnostima može imati implikacije ne samo na pravo odvjetnika na slobodu izražavanja, već i na prava njegove stranke na pravično suđenje prema članku 6. Konvencije (vidi predmet ESLJP-a *Nikula protiv Finske*, navedeno, § 49.). Iz toga slijedi da je svaki obeshrabrujući učinak (tzv. *chilling effect*) važan čimbenik koji treba uzeti u obzir u postizanju odgovarajuće ravnoteže između zaštite autoriteta sudova i slobode izražavanja odvjetnika u kontekstu učinkovite provedbe pravde.

2) *Primjena navedenih načelnih stajališta na konkretan slučaj*

a) *Je li došlo do miješanja u pravo podnositeljice na slobodu izražavanja?*

10. Osporenim rješenjima je podnositeljica kao odvjetnica, odnosno kao punomoćnica tužitelja kažnjena i novčanom kaznom od 3.000,00 kuna zbog vrijeđanja suda.

10.1. Nije sporno da je sankcioniranje podnositeljice zbog izjava danih u podnesku kojim se iznosi dopuna obrazloženja zahtjeva za izuzeće sutkinje predstavljalo miješanje u njezinu slobodu izražavanja.

Takvo miješanje predstavlja povredu slobode izražavanja ako ne ispunjava uvjete iz stavka 2. članka 10. Konvencije. Stoga, treba utvrditi je li miješanje bilo utemeljeno na zakonu, je li težilo jednom ili više legitimnih ciljeva navedenih u stavku 2. članku 10. Konvencije i je li bilo "nužno u demokratskom društvu" za postizanje tih ciljeva.

b) Je li miješanje utemeljeno na zakonu i slijedi li legitimni cilj?

11. Ustavni sud ocjenjuje da je miješanje utemeljeno na zakonu - odredbama ZPP-a (vidi točku 5. obrazloženja ustavnosudske odluke). Nadalje, Ustavni sud utvrđuje da je to miješanje težilo ostvarenju legitimnog cilja u smislu članka 10. stavka 2. Konvencije, odnosno zaštiti autoriteta suda. Stoga je zadaća Ustavnog suda utvrditi je li miješanje u slobodu mišljenja i izražavanja misli bilo "nužno u demokratskom društvu".

c) Je li miješanje bilo nužno u demokratskom društvu?

12. U konkretnom slučaju osporenim prvostupanjskim rješenjem raspravna sutkinja je podnositeljici kao odvjetnici (punomoćnici tužitelja) izrekla novčanu kaznu od 3.000,00 kuna radi vrijeđanja suda koje proizlazi iz sadržaja podneska nazvanog dopuna obrazloženja zahtjeva za izuzeće od 5. prosinca 2016.

Iz obrazloženja osporenog prvostupanjskog rješenja je razvidno da je raspravna sutkinja ocijenila da se podneskom od 5. prosinca 2016. podnositeljica osobno i uvredljivo obraćala sudu, te da je iskazala upornost u neprimjerenom osobnom ponašanju i načinu komunikacije pri obraćanju sudu.

Drugostupanjski sud je osporenim rješenjem potvrdio ocjenu prvostupanjskog suda smatrajući da se sadržaj podneska od 5. prosinca 2016. ne može podvesti pod izražavanje njezina pravnog mišljenja kao odvjetnice.

12.1. Iz preslike parničnog spisa je uočeno da je podnositeljica sudu nakon ročišta održanog 11. svibnja 2016. dostavila podnesak kojim ističe i dopunu obrazloženja zahtjeva za izuzeće sutkinje obrazlažući tijek postupka i navodeći okolnosti za koje je ista smatrala da upućuju na nejednako postupanje tužitelja u odnosu na tuženike, poput primjerice vrijeđanja od strane protustranke u postupku koje je sutkinja propustila sankcionirati, izostanku punomoći za zastupanje protivne strane i dr.

12.2. Primijenivši gore navedena načelna stajališta na konkretan slučaj, Ustavni sud primjećuje da je podnositeljica doista u dopuni zahtjeva za izuzeće sutkinje koristila neprikladan i pomalo grub izričaj, međutim, po ocjeni Ustavnog suda, iz samih navoda proizlazi da su oni bili usmjereni isključivo na kritiziranje zauzetog stajališta sutkinje prvostupanjskog suda o postavljenim pitanjima i načinu provođenja rasprave te na iskazivanje nezadovoljstva u pogledu donesene odluke.

Ustavni sud još jednom naglašava da sudovi, kao i sve ostale javne institucije, nisu imuni na kritiku njihovog rada, pri čemu mogu biti podvrgnuti širim granicama prihvatljive kritike od običnih građana, uz jasno razlikovanje kritike od uvrede.

Po ocjeni Ustavnog suda podnositeljica je u zahtjevu za izuzeće sutkinje i njegovoj dopuni izrazila svoje mišljenje o onome što je cijenila kao pristran odnos te sutkinje naspram nje i njezinih stranaka, odnosno iznijela je svoj osobni stav o predmetnoj sutkinji.

12.3. Pored navedenog, Ustavni sud primjećuje da je podnositeljici izrečena ukupna novčana kazna od čak 8.000,00 kuna, od čega je iznos od 3.000,00 kuna bio određen radi vrijeđanja suda, a da sudovi u osporenim rješenjima nisu dali dostatne i uvjerljive razloge za izricanje tako visoke novčane kazne podnositeljici, niti su objasnili zašto se ista svrha nije mogla postići opomenom ili barem nižom novčanom kaznom. Stoga je, po ocjeni Ustavnog suda, miješanje u slobodu izražavanja podnositeljice bilo nerazmjerno legitimnom cilju koji se htio postići, odnosno zadržavanju sudskog autoriteta i poštovanja suda (sutkinje). Osim toga, po ocjeni Ustavnog suda, izricanjem ovakve novčane kazne podnositeljici, došlo je i do obeshrabrujućeg učinka (tzv. *chillingeffect*) na odvjetnicu da ubuduće iznosi adekvatne primjedbe i koristi dopuštena procesna sredstva za zaštitu prava svojih stranaka.

13. Stoga, uzevši u obzir sve navedeno, miješanje u podnositeljčinu slobodu izražavanja nije bilo "nužno u demokratskom društvu" zbog čega je osporenim rješenjima u dijelu kojim joj je izrečena novčana kazna radi vrijeđanja suda došlo do povrede prava na slobodu izražavanja iz članka 38. Ustava odnosno članka 10. Konvencije.

C. OSTALI PRIGOVORI

14. Ostali prigovori podnositeljice vezani uz članke 18. stavak 1. i 27. Ustava na način kako su postavljeni u ustavnoj tužbi te u mjeri u kojoj bi u okolnostima konkretnog slučaja osporena rješenja mogla utjecati na ostvarivanje sadržaja tih ustavnih normi, ne upućuju na mogućnost povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom.

D. ZAKLJUČAK

15. Slijedom navedenog, na temelju članaka 73. i 76. Ustavnog zakona, odlučeno je kao u izreci.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
dr. sc. Branko Brkić, v. r.